

Asia: VN/33943/2025

Hallituksen esityksen luonnos laeiksi yliopistolain, ammattikorkeakoululain, opintotukilain 4 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena)

Lausunnonantajan lausunto

Yleinen näkemyksenne esityksestä sekä tiivistelmä lausuntonne pääkohdista

Ammatillisen koulutuksen Areena-verkosto lausuu opetus- ja kulttuuriministeriölle tutkinnosta avoimena korkeakouluopetuksena, sillä katsoo sen olevan hyvin suuri avaus koskien koko koulutusjärjestelmää ja aiheuttavan kysymyksiä myös toisen asteen osalta.

Areena-verkosto näkee, että olisi tarpeen käydä laajempaa periaatteellista yhteiskunnallista keskustelua siitä, onko Suomessa jatkossa rajoitetumpaa maksutonta koulutusta ja mahdollisuutta suorittaa nykyistä laajemmin tutkintoja tai niiden osia maksullisesti. Nyt näyttää siltä, että edellytyksiä maksulliseen koulutukseen mahdollistetaan yksittäisistä osista lähtien katsomatta kokonaisuutta ja laajempia heijastevaikutuksia. On tarpeen katsoa korkeakoulutusta ja toisen asteen koulutusta myös yhdessä, ja varmistaa että samanlaiset periaatteet toteutuvat molemmissa jos periaatteellisia uudistuksia tehdään.

Ehdotettu mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena toisi nykyiseen järjestelmään kolmannen väylän, johon Areena-verkosto suhtautuu varovaisen kriittisesti. Nyt olemassa oleva mahdollisuus avoimiin korkeakouluopintoihin on hyvä ja perustelu mahdollisuus suorittaa ennen opiskelijavalintaa erilaisia kursseja tutustuen tarkemmin eri alojen sisältöihin, tehden opintoja valmiiksi ja hakeutumalla mahdollisesti avoimen väylää pitkin tutkinto-opiskelijaksi. Maksut ovat edelleen kohtuullisia opiskelijoille korkeakoulujen subventoidessa niitä osaltaan.

Ehdotettu uusi väylä tarkoittaisi korkeita maksuja nykyisiin avoimen kurssiin nähden sillä niiden tulisi kattaa kulut täysin, opiskelijoilta ei voisi odottaa samanlaista osaamisen tasoa kun nykyisillä opiskelijavalinnoilla varmistetaan eikä sen voisi odottaa vähentävän segregoitumista ja koulutuksen periytyvyyden vähentymistä. Riskinä on, että uudistus heikentää koulutuksellista tasa-arvoa.

Tällä hetkellä korkeakouluissa on tarjolla noin 55 000 aloituspaikkaa, joka on merkittävä määrä suhteessa ikäluokkien kokoon. On tunnistettava myös, että toiselta asteelta vain osa pääsee jatkamaan suoraan korkeakouluihin ja se aiheuttaa haasteita jatko-opintoihin siirtymisessä sekä erityisesti tietyille hakupainealoille on huomattavasti enemmän hakijoita kuin paikkoja tarjolla. Areena-verkosto kuitenkin katsoo, että tarvitaan toisenlaisia toimenpiteitä koulutustason nostamiseksi ja hakijasuman purkamiseksi kuin ehdotetun kaltainen ohituskaistalta vaikuttava vaihtoehto.

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

Areena-verkosto pitää esityksen tavoitteita tärkeinä, ja on keskeistä löytää uusia keinoja vahvistaa nuorten koulutustason noston lisäksi myös aikuisväestön jatkuvan oppimisen tukemiseen korkeakoulutuksen osalta. Ammatillisen koulutuksen puolella on juuri valmistunut laaja työryhmän raportti koskien jatkuvaa oppimista, jossa on tarkasteltu myös keinoja rahoituspuolelta vahvistamiseksi tulevaisuudessa.

Näkemyksenne avoimena korkeakouluopetuksena järjestettävän tutkintokoulutuksen järjestämistä koskevista ehdotuksista (1. lakiehdotuksen 7 § ja 8 c § sekä 2. lakiehdotuksen 10 § ja 12 c §). Onko ehdotetussa sääntelyssä muutos- tai täsmennystarpeita?

-

Näkemyksenne opiskelupaikkojen varaamiseen (ensikertalaiskiintiö) liittyvästä ehdotuksesta (1. lakiehdotuksen 36 b § sekä 2. lakiehdotuksen 28 b §)

-

Näkemyksenne opintotukilakia koskevasta ehdotuksesta (3. lakiehdotus)

-

Näkemyksenne korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia koskevasta ehdotuksesta (4. lakiehdotus)

-

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioista vaikutusarviolajeittain. Mitkä ovat omat arvionne esityksen vaikutuksista? Puuttuuko esityksen vaikutusarvioista jotakin? Korkeakouluja pyydetään arvioimaan, miten ja missä laajuudessa esitysluonnoksen mukainen mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimessa korkeakouluopetuksessa voitaisiin ottaa käyttöön sekä millä aikataululla. Lisäksi korkeakouluja pyydetään arvioimaan, millaisia vaikutuksia tämän käyttöönoton toteutumisella olisi korkeakoulujen muuhun avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan.

Vaikutusarviointien tulisi olla laajempia ja perustellumpia sekä huomioida välilliset vaikutukset myös toiselle asteelle. Tulisi selvittää myös muita keinoja tavoiteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Näkemyksenne esityksen voimaantuloaikataulusta (esitysluonnoksen mukaan ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2028)

-

Muut huomiot ja näkökohdat

Areena-verkosto toivoo, että ennen uusien maksullisten tutkintomahdollisuuksien tuomista käytäisiin laajempaa koulutuspoliittista keskustelua.

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN AREENA-VERKOSTO

Saija Niemelä-Pentti, Rovaniemen koulutuskuntayhtymän johtaja

puheenjohtaja, Areena-verkosto

puh. 040 048 8881

saija.niemela-pentti@redu.fi

Ammatillisen koulutuksen Areena on Kuntaliiton ammatillisen koulutuksen asiantuntijaverkosto ja se edustaa monialaisia kuntataustaisia ammatillisen koulutuksen järjestäjiä. Areenan tavoitteena on vahvistaa ammatillisen koulutuksen roolia osana kuntien toimintakokonaisuutta sekä yhteiskunnallista tehtävää.

Holsti Emma
Areena-verkosto